

fi compass
ESF

pokrok s finančnými nástrojmi EŠIF

Európsky sociálny fond

Finančné nástroje

Finančné nástroje spolufinancované z Európskeho sociálneho fondu predstavujú udržateľný a účinný spôsob, ako investovať do rastu a rozvoja ľudí a ich zručností s cieľom podporovať zamestnanosť a sociálne začlenenie v rámci EÚ. Prostredníctvom týchto nástrojov je možné podporiť širokú škálu rozvojových cieľov v prospech celého radu prijímateľov, pričom finančné prostriedky je možné opätovne využiť na ďalšie investície.

Európsky sociálny fond (ESF) – jeden z európskych štrukturálnych a investičných fondov – sa zameriava na podporu zamestnanosti a spravodlivejších životných príležitostí pre všetkých. Je hlavným nástrojom Európskej únie určeným na pomoc pri hľadaní práce (alebo lepšej práce), integráciu znevýhodnených osôb do spoločnosti a zabezpečenie spravodlivejších životných príležitostí pre všetkých. Tieto ciele dosahuje vďaka investovaniu do Európanov a ich zručností – zamestnancov aj nezamestnaných, mladých aj starých.

Celkový rozpočet ESF na obdobie rokov 2014 – 2020 predstavuje 86 miliárd EUR. Táto podpora sa zameriava na približne 15 miliónov ľudí ročne, ktorí vstupujú na trh práce, alebo rozvíjajú svoje zručnosti, aby si v budúcnosti našli prácu, ako aj na lepšiu integráciu niektorých znevýhodnených osôb do spoločnosti.

Podpora z ESF sa môže poskytnúť prostredníctvom grantov a čoraz častejšie aj prostredníctvom finančných nástrojov.

V období rokov 2007 – 2013 sa na financovanie opatrení ESF v siedmich členských štátoch implementovalo celkovo 49 finančných nástrojov, ktoré sa primárne zameriavali na podporu MSP. Toto skromné čerpanie svedčí o tom, že stranám zapojeným do projektov ESF chýbajú skúsenosti s využívaním týchto nástrojov a sú v menšej miere zvyknuté pracovať s trhovými mechanizmami. Vyplýva z toho však aj veľký potenciál pre efektívne riešenie sociálnych problémov s využitím recyklovateľných (revolvingových) prostriedkov.

Finančné nástroje

- očakáva sa ich splatenie,
- sú revolvingové, t. j. splatené prostriedky sa opäť použijú v tej istej oblasti,
- sú vhodné pre finančne životaschopné projekty, čiže tie, pri ktorých sa predpokladá, že vygenerujú dostatočný príjem, alebo úspory potrebné na splatenie poskytnutej podpory,
- sú navrhnuté tak, aby prilákali spolufinancovanie z iných zdrojov vrátane súkromných investícií s cieľom zvýšiť objem finančných prostriedkov dostupných v konkrétnych odvetviach/oblastiach, v ktorých je prístup k financovaniu problematický,
- môžu mať podobu úverov, záruk alebo, vlastného kapitálu,
- svojím príspevkom k rozvoju trhu môžu podporiť aj stranu ponuky,
- môžu sa navzájom dopĺňať s grantmi,
- môžu ich riadiť národné, alebo regionálne banky, medzinárodné organizácie, ako napríklad Európska investičná banka, alebo Európsky investičný fond, finanční sprostredkovatelia a riadiace orgány (iba v prípade úverov a záruk).

Vzhľadom na svoje výhody sa využívanie finančných nástrojov v období rokov 2014 až 2020 rozširuje na **všetky tematické ciele**, pričom vďaka lepším a pružnejším možnostiam implementácie sa predpokladá ďalšie zintenzívnenie ich využívania.

Finančné nástroje sa môžu spolufinancovať z ESF s cieľom **podporiť investičné priority uvedené v operačných programoch ESF** jednotlivých členských štátov a regiónov, pokiaľ slúžia na nápravu **zistenej medzery na trhu**, t. j. oblastí, v ktorých banky nechcú poskytovať úvery, prípadne v ktorých súkromný sektor nie je ochotný investovať. Ako príklad možno uviesť nedostatočné dostupné financovanie pre jednotlivcov, aby sa zapájali do aktivít s nepodnikateľským rizikom, prípady, kedy trh neposkytuje dostatok kapitálu pre MSP/začínajúce podniky, alebo keď skupiny vysídlených jednotlivcov, alebo komunít potrebujú financie na úspešné opätovné zaradenie sa do vzdelávania či na trh práce.

Finančné nástroje tak môžu prispieť k dosiahnutiu tematických cieľov ESF, akými sú napríklad:

- podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily,
- investície do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania,
- podpora sociálneho začlenenia a boja proti chudobe a
- posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektívnej verejnej správy.

Potenciálne možno implementovať **široké spektrum finančných nástrojov s podporou z ESF:**

- **Úvery**, ktoré môžu byť k dispozícii aj v prípadoch, keď sa komerčne žiadne neponúkajú (napr. zo strany bánk), prípadne sa môžu komerčne poskytovať za lepších podmienok (napr. s nižšími úrokovými sadzbami, dlhšou dobou splácania, alebo s požiadavkami na nižšie zabezpečenie). Úvery sa môžu poskytnúť napríklad jednotlivcom na založenie vlastného podniku, alebo na ďalšiu odbornú prípravu, sociálnym podnikom, alebo inštitúciám pracujúcim s marginalizovanými komunitami – napr. vysídlenými štátnymi príslušníkmi tretích krajín – na ich lepšiu integráciu do európskej sociálnej štruktúry.
- **Mikroúvery** sú menšie úvery poskytované ľuďom, pre ktorých sú niekedy finančné služby nedostupné. Často sa poskytujú na kratšiu dobu zabezpečenie sa nevyžaduje, resp. je nízke. Ako príklad možno spomenúť poskytovanie úverov sociálnym podnikom, mladým podnikateľom alebo nezamestnaným na absolvovanie špecializovanej odbornej prípravy, čím sa zlepšia ich vyhliadky na nájdenie si zamestnania.
- **Záruky poskytujú veriteľovi istotu, že aj v prípade nesplácania úveru zo strany dlžníka dôjde k splateniu kapitálu veriteľa.** Prostredníctvom záruk spolufinancovaných z ESF možno podporiť napríklad mladých podnikateľov, alebo sociálne podniky zameriavajúce sa na starších/dlhodobu nezamestnaných ľudí, ktorým však chýba finančné zázemie. V ekonomike sa tak vytvoria ďalšie pracovné miesta.
- **Vlastný kapitál**, kedy sa kapitálové prostriedky investujú výmenou za úplný, alebo čiastočný vlastnícky podiel v podniku. Investor, ktorý investuje vlastný kapitál, môže nad podnikom prevziať istú manažérsku kontrolu a podieľať sa na jeho ziskoch. Vlastný kapitál možno investovať v rôznych fázach životného cyklu podniku, ale vlastný kapitál s verejnou záštitou sa najčastejšie využíva

ako kapitál určený pre začínajúce fázy na zárodkové a počiatkové financovanie (vrátane rizikového kapitálu). Vlastný kapitál bude pravdepodobne relevantnejší pre podniky, s ktorými je spojené vyššie riziko a potenciálne vyšší rast, ako aj pre menšie miestne organizácie, napríklad také, ktoré vytvárajú nové, udržateľné pracovné miesta, alebo zavádzajú finančné inovácie s cieľom poskytnúť odmenu/ náhradu sociálnym organizáciám, ktoré vytvárajú hodnotné sociálne výsledky alebo sa venujú inovačným technológiám vhodným na riešenie existujúcich sociálnych problémov.

Finančné nástroje sa môžu ponúkať aj v kombinácii s grantmi a inými formami pomoci. Často sa stáva, že treba zlepšiť investičnú pripravenosť, ktorá je nevyhnutnou podmienkou prilákania investičných fondov. Prostredníctvom ESF možno s využitím grantov poskytovať poradenstvo a ďalšiu podporu.

Zdrojmi z ESF možno prispieť aj do finančných nástrojov riadených na úrovni EÚ, akými sú napríklad nástroje na podporu mikrofinancovania a sociálneho podnikania v rámci programu v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI).

Finančné nástroje spolufinancované z ESF môžu prispieť k dlhodobému rozvoju a diverzifikácii investičných príležitostí, a to podporou aktivít v tých oblastiach, v ktorých miera investícií býva často nedostatočná, a stimulovaním rozvoja komerčne životaschopných projektov, čím sa otvoria nové trhové príležitosti. Zároveň môžu vytvárať príležitosti pre investorov a finančných sprostredkovateľov. Prístup podnikov pôsobiacich v sociálnom sektore k financovaniu je spravidla nákladný a komplikovaný. Banky a iné finančné inštitúcie v mnohých členských štátoch považujú tento sektor za vysokorizikový z hľadiska úverovania a prístupu k úverom. Niektoré projekty však môžu byť zaujímavejšou investíciou vzhľadom na použitie finančných prostriedkov so záštitou verejného sektora a s tým súvisiacim zdieľaním rizika.

Ďalšie informácie

Referenčná príručka pre riadiace orgány k finančným nástrojom v programoch EŠIF:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thesunds/fin_inst/pdf/fi_esif_2014_2020.pdf

Informácie o metodike hodnotenia finančných nástrojov ex-ante:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/

Právne predpisy z oblasti európskych štrukturálnych a investičných fondov:

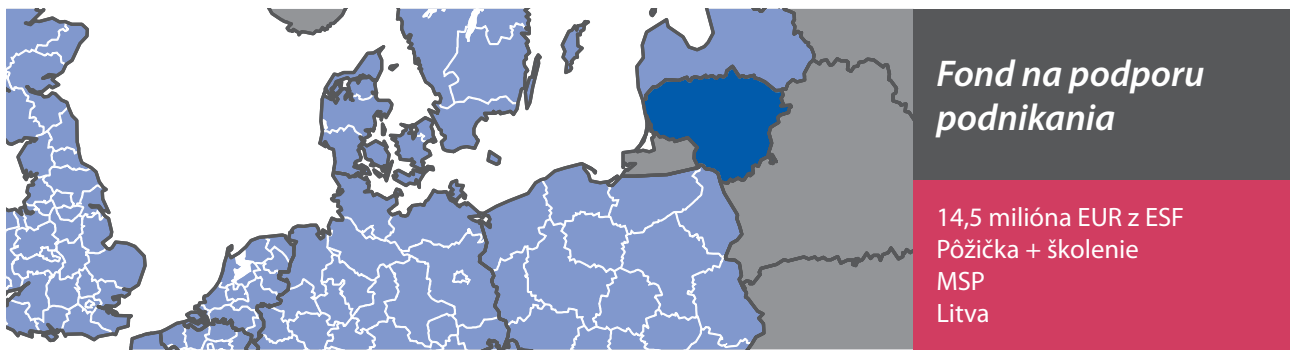
http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/legislation/regulations/

Webová lokalita „fi-compass“, platforma pre poradenské služby k finančným nástrojom v rámci EŠIF:

<http://www.fi-compass.eu/>

Ďalšie informácie o nariadení o Európskom sociálnom fonde vrátane vykonávacích a delegovaných predpisov:

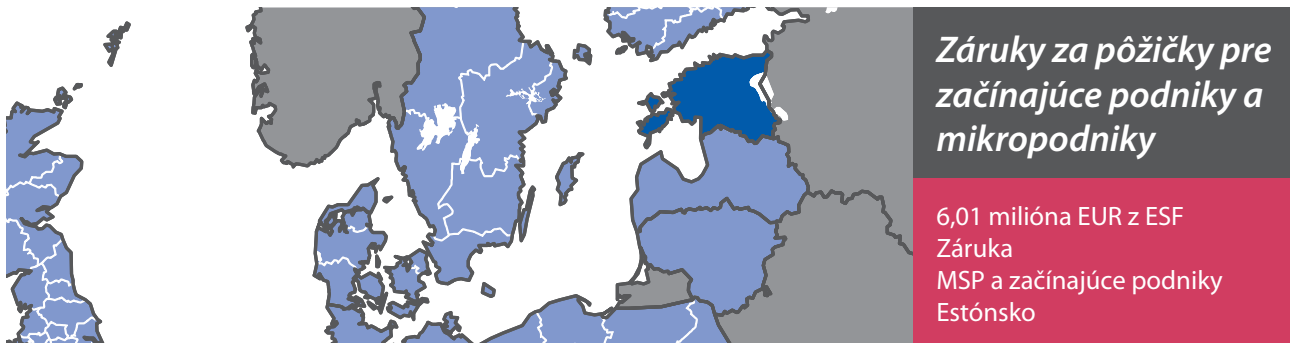
<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=33>

... podpora podnikateľov, aby vytvorili udržateľný podnik ...

Litovský Fond na podporu podnikania ponúka pôžičky v kombinácii s bezplatnými školeniami pre začínajúce podniky, podnikajúce fyzické osoby a sociálne podniky. Prioritu majú znevýhodnené skupiny, tzn. nezamestnaní a zdravotne postihnutí a osoby mladšie ako 29, alebo staršie ako 50 rokov.

Od roku 2009 sa v rámci tohto fondu podporuje samostatná zárobková činnosť a podnikanie s cieľom udržať ľudí v podnikateľskej činnosti a na trhu práce, čo viedlo k vytvoreniu takmer 2 000 pracovných miest. Tento príklad ukazuje, ako spojenie bezplatného vzdelávania a pôžičiek môže preklenúť medzery na trhu v oblasti podpory dostupnej pre začínajúce podniky.

... preklenutie medzery vo financovaní, ktorej čelia začínajúce podniky s nedostatočnou zábezpekou ...

Estónsky nástroj záruk za úvery pre začínajúce podniky a mikropodniky sa zameriava na podniky počas prvých troch rokov ich pôsobenia. Fond poskytuje záruky za počiatkový kapitál a kapitál na rozšírenie podniku. K dispozícii sú aj bezplatné konzultácie pri vypracovávaní podnikateľského plánu, ktorý je potrebný ako súčasť žiadosti o úver pre začínajúci podnik. Školenia zabezpečujú krajské rozvojové centrá agentúry Enterprise Estonia.

Tento finančný nástroj funguje od roku 2008, pričom k decembru 2013 ponúkol 304 záruk.

... podpora fyzických osôb a mikropodnikov, ktoré nemajú prístup k financovaniu ...

V rámci talianskeho Fondu mikroúverov ESF Kampánia môžu začínajúce podniky a osamostatnené podniky (spin-offs) získať úver až do maximálnej výšky 25 000 EUR s nulovým úrokom. Poskytovaním podpory fyzickým osobám, ktoré by inak nemali prístup k úveru, sa stimulujú investície, zamestnanosť a rast v regióne. Regionálna agentúra pre hospodársky rozvoj Sviluppo Campania zriadila od roku 2012 pobočky v celom regióne. Podnikom v začínajúcej fáze poskytuje komplexné informácie a poradenstvo, ako aj bezplatnú podporu. K dnešnému dňu podporila 1 845 konečných prijímateľov, z toho 1 400 malých a stredných podnikov a mikropodnikov a 445 fyzických osôb, vďaka čomu v regióne vzniklo 1 145 pracovných miest.

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 "Financial Instruments and IFIs' Relations"
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg